

*Гринюк Роман Федорович,
доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри конституційного, міжнародного і кримінального права
Донецького національного університету імені Василя Стуса*

*Грищенко Ганна Андріївна,
здобувач ступеня «Доктор філософії»
Донецького національного університету імені Василя Стуса*

ПРОЦЕДУРНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ЗВЕРНЕННЯ ДО ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ЧЕРЕЗ Е-ПЕТИЦІЇ

Статтю присвячено висвітленню процедурно-правових аспектів звернення до органів місцевого самоврядування через е-петиції. На підставі аналізу положень чинного законодавства України авторами прописано чіткий алгоритм процедури подання та розгляду місцевих е-петицій та виявлено специфіку кожної її стадії. Запропоновано перспективні заходи задля удосконалення процедури користування е-петицією як демократичним інструментом взаємодії громадян з органами місцевого самоврядування.

***Ключові слова:** процедура, звернення, демократія, органи місцевого самоврядування, е-петиції.*

Постановка проблеми. Електронні петиції, або е-петиції, є особливим видом колективного звернення, для якого характерне чітке визначення адресата, кількості підтримуючих його осіб, часу на підтвердження підтримки та специфічний порядок розгляду. Не ідеалізуючи цей інструмент демократії, варто наголосити, що він виконує важливі функції артикуляції інтересів громадян та контролю за діяльністю органів влади. Саме за його допомогою можна вимірювати динаміку процесу демократії та здійснювати моніторинг тих інтересів, на яких недостатньо фокусується політика, але які є важливими для населення [1, с. 79]. Попри очевидні переваги е-петицій для сучасної демократії залишається необхідність підвищення рівня популяризації цього інструменту серед громадян України, оскільки наявна низька громадянська обізнаність та нечітка законодавча регламентація деяких аспектів процедури звернення з е-петиціями. Особливо нагальним є вирішення цих питань на місцевому рівні, тобто стосовно е-петицій до органів місцевого самоврядування (умовно кажучи, місцевих е-петицій).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Логічно, що питання електронної демократії у часи стрімкого розвитку інформаційних технологій та інтернету мають підвищений інтерес як серед пересічних громадян, так і серед науковців. Останнім часом свої наукові роботи тематиці електронних петицій присвячують такі вітчизняні вчені В. Головка, С. Дерев'янка, О. Колесников, О. Лукашева, Л. Нікітенко, В. Решота, Н. Ротар, Б. Страшун, А. Цимбаленко. Проте потребують поглибленої уваги питання процедурно-правових аспектів подання е-пе-

тицій до органів місцевого самоврядування. Ґрунтовне висвітлення цих аспектів сприятиме підвищенню активності та якості використання громадянами цього демократичного інструменту впливу на політичний процес [2, с. 350].

Отже, **метою цього дослідження** є уточнення процедурно-правових аспектів звернення до органів місцевого самоврядування через е-петиції.

Основний текст. Право на подання петицій, зокрема електронних, закріплено на міжнародному рівні. Так, наприклад, відповідно до Рекомендацій CM/Rec (2009)1 Комітету Міністрів Ради Європи, «для забезпечення довіри до електронних петицій ... парламент або орган державної влади має приділяти належну увагу висловленим думкам і забезпечити зворотний зв'язок мотивованим заявникам щодо вирішення певного питання» [3]. Значна кількість держав світу затвердила це право на конституційному та законодавчому рівнях. До їх числа належить й Україна, де, окрім Конституції (ст. 40) [4], регламентація цих питань міститься в Законі «Про звернення громадян» (ст. 23¹) [5].

Для громадян звернення з е-петиціями виконує такі основні функції: по-перше, це захист індивідуальних прав та інтересів; по-друге, активна участь у прийнятті політичних рішень і вплив на прийняття рішення органами влади. Важливо, що саме ця форма звернення має значні переваги, а саме: для громадян – це зручність і доступність (відсутність необхідності фізично збирати підписи на підтримку петиції, вистоявати черги, витратити багато часу та фінансів), для органів влади – оперативність у розгляді звернень та економія на паперових і поштових витратах.

Будь-яка процедура має певні стадії. Не є винятком і процедура подання та розгляду місцевих е-петицій. На підставі аналізу положень Закону України «Про звернення громадян» та локальних актів, зокрема статутів територіальних громад [6], положень про електронні петиції [7], ця процедура складається з таких стадій:

I. *Виявлення проблеми та формулювання варіанта її вирішення.* На цьому етапі варто переконатися, що наявна проблема має локальний характер і турбує певну кількість людей, що проживають у відповідній місцевості. Завдяки е-петиції можна звернути увагу місцевої влади на певні актуальні проблеми місцевого значення, що потребують негайного вирішення. Це можуть бути зміни в інфраструктурі населених пунктів, порядку функціонування громадського транспорту, освітніх та спортивних закладів тощо. Законодавство України не закріплює конкретного переліку питань, стосовно яких можуть подаватись е-петиції.

II. *Визначення адресата – суб'єкта, до повноважень якого входить вирішення проблеми.* Для того, щоб е-петиція була прийнята до розгляду місцевою радою, вона має стосуватися тих питань, які належать до сфери діяльності цієї ради, а предметно – до площини діалогу влади та громадян. Роль місцевої ради у процесі використання громадянами права на е-петицію визначена локальною нормативною базою, відповідно до якої рада є адресатом е-петицій, тож несе відповідальність за те, щоб занепокоєння, висловлені в цих е-петиціях, були вивчені та враховані у правотворчій діяльності ради.

III. *Розміщення тексту е-петиції в інтернет-просторі.* Для створення е-петиції до органу місцевого самоврядування її автор (ініціатор) заповнює спеціальну форму на офіційному вебсайті органу, якому вона адресована (формальні е-петиції), або вебсайті громадського об'єднання, яке здійснює збір підписів на підтримку е-петицій (неформальні е-петиції), та розміщує текст е-петиції. Починаючи з 2015 року, органи місцевого самоврядування активно долучились до можливостей електронного інструменту, розробленого в рамках цілеспрямованої програми E-GAP («Електронне урядування задля підзвітності влади та участі громади»), а також розробили власні платформи для подання е-петицій. З 2021 року можна створювати, переглядати та підтримувати е-петиції також у мобільному застосунку Дія та на порталі ВзаємоДія.

IV. *Перевірка тексту е-петиції на предмет відповідності вимогам законодавства.* Е-петиція як форма звернення громадян може складатися у довільній формі, проте українське законодавство висуває певні вимоги до її змісту. Так, у е-петиції має бути зазначено прізвище, ім'я, по-батькові автора (ініціатора), адресу його електронної пошти та викладено суть звернення, в якому забороняються заклики до повалення конституційного ладу України, порушення територіальної цілісності України, вчинення терористичних актів, пропаганда війни, насильства, жорстокості, розпалювання національної, міжетнічної, расової та релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, наклеп і образи, дискредитація органів державної влади, органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян та їх посадових осіб, керівників та інших посадових осіб підприємств, установ і організацій незалежно від форм власності. На практиці органи

місцевого самоврядування самостійно часто встановлюють додаткові вимоги до змісту е-петицій у своїх локальних актах (наприклад, прописують заборону на наявність у тексті е-петиції ненормативної лексики, передвиборчої агітації, реклами, конфіденційної інформації щодо третіх осіб) та відмовляють громадам в оприлюдненні е-петиції через їх недотримання [6]. Однак відмова в оприлюдненні петиції на підставі її невідповідності вимогам місцевих нормативно-правових актів, по суті, є незаконною, хоча в деяких випадках є доцільною та виправданою. Це питання вимагає законодавчого врегулювання. У будь-якому разі чітко регламентовано, що відповідальність за зміст е-петиції несе її автор (ініціатор).

V. *Оприлюднення е-петиції*. Е-петиція оприлюднюється на офіційному веб-сайті протягом двох робочих днів з дня надсилання її автором (ініціатором). У разі невідповідності е-петиції встановленим вимогам оприлюднення такої петиції не здійснюється, про що повідомляється автору (ініціатору) не пізніше строку, встановленого для оприлюднення. Дата оприлюднення е-петиції на офіційному вебсайті є датою початку збору підписів на її підтримку.

VI. *Збирання підписів*. Задача автора (ініціатора) е-петиції полягає також у проведенні промо-акцій і залученні якомога більше людей до процесу збору підписів. Як показує практика, для цього вистачає регулярних постів у соціальних мережах, завдяки чому проблема, вказана у е-петиції, «обростає» інформаційним полем. Щоб підтримати вже створену е-петицію (задля прозорості голосування це можна зробити лише один раз), необхідно спочатку увійти за допомогою інтегрованої системи електронної ідентифікації ID.GOV.UA, а потім перейти на сторінку цієї е-петиції, ознайомитися з її текстом і натиснути кнопку «Підписатися». Зарахування голосу відбувається миттєво. З огляду на положення Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг», згідно з якими е-петиції є електронними документами, накладанням електронного підпису завершується створення електронного документа [7]. У ч. 1 ст. 7 цього Закону йдеться про те, що оригіналом електронного документа вважається електронний примірник документа з обов'язковими реквізитами, зокрема і з електронним підписом автора або підписом, прирівняним до власноручного підпису відповідно до Закону України «Про електронні довірчі послуги». Водночас згідно з п. 7 ст. 5 Закону України «Про звернення громадян» застосування електронного цифрового підпису під час надсилання електронного звернення не вимагається. Отже, наявне протиріччя між положеннями зазначених законів, що потребує врегулювання. Під час збору підписів на підтримку е-петиції відповідні органи місцевого самоврядування та громадські об'єднання зобов'язані забезпечити: безоплатність доступу та користування інформаційно-комунікаційною системою, за допомогою якої здійснюється збір підписів; електронну реєст-

рацію громадян для підписання петиції; недопущення автоматичного введення інформації, зокрема й підписання електронної петиції, без участі громадянина; фіксацію дати і часу оприлюднення електронної петиції та підписання її громадянином. Вимоги до кількості підписів громадян на підтримку е-петиції до органу місцевого самоврядування та строку збору підписів визначаються статутом територіальної громади. Однак на практиці органи місцевого самоврядування доволі часто встановлюють такі вимоги у інших актах, зокрема в окремих Положеннях. На вебсайті обов'язково зазначаються дата початку збору підписів та інформація щодо загальної кількості та переліку осіб, які підписали е-петицію. Відповідно до Закону України «Про внесення змін до Закону України “Про звернення громадян” щодо електронного звернення та електронної петиції» до визначення у статуті територіальної громади вимоги щодо кількості підписів громадян на підтримку е-петиції до органу місцевого самоврядування та строку збору підписів е-петиція до відповідного органу місцевого самоврядування розглядається за умови збору на її підтримку протягом не більш як трьох місяців з дня її оприлюднення такої кількості підписів у відповідній адміністративно-територіальній одиниці, де проживає: до 1 тисячі жителів – не менше ніж 50 підписів; від 1 тисячі до 5 тисяч жителів – не менше ніж 75 підписів; від 5 тисяч до 50 тисяч жителів – не менше ніж 100 підписів; від 100 тисяч до 500 тисяч жителів – не менше ніж 250 підписів; від 500 тисяч до 1 мільйона жителів – не менше ніж 500 підписів; понад 1 мільйон жителів – не менше ніж 1 000 підписів. Інформація про кількість підписів, одержаних на підтримку е-петиції, та строки їх збору, зберігається не менше трьох років з дня оприлюднення петиції. Е-петиція, яка в установлений строк не набрала необхідної кількості голосів на її підтримку, після завершення строку збору підписів на її підтримку розглядається як звернення громадян відповідно до закону. Отже, навіть у цьому випадку автор петиції отримає на неї відповідь, але вже не публічну. Е-петиція, збір підписів на підтримку якої здійснювався через вебсайт громадського об'єднання і яка протягом встановленого строку набрала необхідну кількість підписів на її підтримку, не пізніше наступного дня після набрання необхідної кількості підписів надсилається громадським об'єднанням органу, якому адресована петиція, із зазначенням інформації про дату початку збору підписів, дату направлення е-петиції, загальну кількість та перелік осіб, які підписали е-петицію (чи посилання на джерело такої інформації в мережі Інтернет), строк збору підписів, назву та адресу електронної пошти громадського об'єднання.

VII. Розгляд е-петиції адресатом. Порядок розгляду е-петиції, адресованої органу місцевого самоврядування, визначається відповідно органом місцевого самоврядування. Інформація про початок розгляду е-петиції, яка в установлений строк набрала необхідну кількість голосів на її підтримку, оприлюднюється

ся на офіційному вебсайті відповідного органу місцевого самоврядування не пізніш як через три робочі дні після набрання необхідної кількості підписів на підтримку петиції, а в разі отримання е-петиції від громадського об'єднання – не пізніш як через два робочі дні після отримання такої петиції. Розгляд е-петиції здійснюється невідкладно, але не пізніше десяти робочих днів з дня оприлюднення інформації про початок її розгляду. Якщо е-петиція містить клопотання про її розгляд на громадських слуханнях відповідної територіальної громади, автор (ініціатор) петиції має право представити е-петицію на таких слуханнях. У такому разі строк розгляду е-петиції продовжується на строк, необхідний для проведення відповідних слухань. Варто наголосити, що відсутність формальних правил, пов'язаних зі строками, не передбачає практики затягування процесу розгляду петицій [8, с. 20].

VIII. Оголошення результатів розгляду е-петиції адресатом. Про підтримку або непідтримку е-петиції, адресованої органу місцевого самоврядування, публічно оголошується на офіційному вебсайті головою відповідної місцевої ради. У відповіді на е-петицію повідомляється про результати розгляду порушених у ній питань із відповідним обґрунтуванням. Відповідь на е-петицію не пізніше наступного робочого дня після закінчення її розгляду оприлюднюється на офіційному вебсайті органу, якому вона була адресована, а також надсилається у письмовому вигляді автору (ініціатору) електронної петиції та відповідному громадському об'єднанню, яке здійснювало збір підписів на підтримку відповідної е-петиції. У разі визнання за доцільне викладені в е-петиції пропозиції можуть реалізовуватися органом, якому вона адресована, шляхом прийняття з питань, віднесених до його компетенції, відповідного рішення. На практиці частими є випадки, коли за умови набрання необхідної кількості підписів органи місцевого самоврядування відмовляють у вирішенні зазначеної у петиції проблеми, здебільшого через відсутність передбачених коштів на це у місцевому бюджеті та наявність затверджених планів, яким суперечать петиційні пропозиції.

Варто наголосити, що під час проходження усіх названих стадій слід враховувати положення ст. 24 Закону України «Про звернення громадян», згідно з яким громадяни, особи, винні у порушенні цього закону, несуть цивільну, адміністративну або кримінальну відповідальність, передбачену законодавством України. Ця відповідальність може наставати за такі порушення у процедурі звернення з е-петиціями: незаконна відмова в оприлюдненні е-петиції; недотримання строків оприлюднення е-петиції або строків розгляду е-петиції; розгляд е-петиції не уповноваженим на це суб'єктом; ненадання відповіді на е-петицію.

Висновки. Аналіз процедурно-правових аспектів звернення до органів місцевого самоврядування через е-петиції дає можливість зробити висновок про

те, що сьогодні сформована відносно зрозуміла та нескладна процедура подання і розгляду е-петицій, яка спрямована на розширення меж участі членів територіальних громад на кожній її стадії. Направляючи петицію, громадяни можуть реалізовувати одночасно і право на звернення, і право на участь в управлінні публічними справами, якщо пропозиції громадськості, викладені у петиції, будуть враховані органами публічної влади. Українська влада демонструє свою зацікавленість у більш активному використанні українцями е-петицій та підвищенні рівня поінформованості про особливості процесу їх подання та сфери компетенції владних органів, на які можуть впливати громадяни засобами цього інструменту демократії. Однак попри те, що петиції надають органам місцевого самоврядування можливість ведення прямого діалогу з населенням, значна кількість громадян не знає про таке право та як ним користуватись [9].

Перспективними заходами задля підвищення ефективності та результативності використання місцевих е-петицій доцільно вважати:

- створення єдиного сервісу подання електронних петицій до Президента, органів державної влади та місцевого самоврядування (за прикладом Великої Британії, США тощо) з метою спрощення процесу подання е-петицій для пересічних громадян;

- доповнення переліку вимог до тексту е-петиції вимогами, що е-петиція не може містити інформацію, яка принижує честь і гідність, права і законні інтереси осіб, матеріали та висловлювання, що представляють загрозу національним інтересам і національній безпеці України, матеріали порнографічного, еротичного та сексуального характеру, передвиборчі матеріали, комерційні та рекламні матеріали, ненормативну лексику, прямі образи на ім'я конкретних осіб, неправдиві та завідомо хибні відомості;

- створення спеціальних петиційних комісій як постійно діючих колегіальних робочих органів при місцевих радах з метою перевірки текстів е-петицій на предмет дотримання вимог законодавства, нівелювання розміщення беззмістовної е-петиції та недопущення появи схожих чи однакових петицій (до того ж шляхом впровадження пошуку за ключовими словами/хештегами);

- узгодження положень Законів України «Про електронні документи та електронний документообіг», «Про електронні довірчі послуги», «Про звернення громадян» стосовно застосування електронного цифрового підпису в процедурі звернення з е-петицією;

- доповнення системи подання е-петицій функцією обговорення предмету петиції авторизованими користувачами задля ефективнішої реалізації функції із залученням громадськості. У цьому контексті можна розглянути можливість започаткування пунктів «Обґрунтувати петицію» й «Запропонувати рішення»;

- усунення технічних перепон, що заважають безперешкодному волевиявленню громадян через е-петиції, а саме удосконалення процесу верифікації,

оскільки часто через його складність людина зупиняється та кидає ідею проголосувати за ту чи іншу петицію. Як результат, отримуємо слабку активність у голосуванні, що залишає проблему, викладену у петиції, без розгляду;

– забезпечення більш активного залучення авторів петицій до засідань місцевих рад, розширюючи в такий спосіб спектр знань про те, як працює рада з інтересами громадян, викладеними в петиціях, а також стимулювання участі посадовців ради в публічних дебатах. Така залученість буде створювати інформаційний привід, адже реакція ЗМІ матиме спрямований на посадовців характер, утім це буде й опосередкованим механізмом підвищення обізнаності громадськості щодо петиції як дієвого інструменту демократії.

Запропоновані заходи доцільно реалізувати через внесення змін до чинного законодавства України, що регулює питання звернень громадян, або втілити у тексті нового спеціального закону про електронні петиції.

Список використаних джерел

1. Ротар Н. Процедурні аспекти використання діалогової моделі політичної участі в ЄС: рівень Європейського Парламенту. *Історико-політичні проблеми сучасного світу*. 2021. № 44. С. 78–90.
2. Нікітенко Л. О. Еволюція ідеї партисипативної демократії. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2022. № 6. С. 346–350.
3. Recommendation CM/Rec(2009)1 of the Committee of Ministers to member states on electronic democracy (e-democracy) (Adopted by the Committee of Ministers on 18 February 2009 at the 1049th meeting of the Ministers' Deputies). URL: http://www.coe.int/t/dgap/democracy/Activities/GGIS/CAHDE/Default_en.asp
4. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР (із змінами). *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
5. Про звернення громадян: Закон України від 02.10.1996 р. (із змінами). *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 47. Ст. 256.
- 6а. Статут Вінницької міської територіальної громади. URL: <https://vmr.gov.ua/media/Місто%20Вінниця/№799%2028-01-2022%20Про%20Статут%20ВМТГ.pdf>
- 6в. Статут територіальної громади м. Харкова. URL: <https://www.city.kharkiv.ua/uk/dokumenty/ustav-territorialnoj-gromadyi.html>
- 6с. Статут територіальної громади м. Львова. URL: [https://www8.city-adm.lviv.ua/inteam/uhvaly.nsf/\(SearchForWeb\)/79BC163468782E76C22581F60034FF08](https://www8.city-adm.lviv.ua/inteam/uhvaly.nsf/(SearchForWeb)/79BC163468782E76C22581F60034FF08)
- 7а. Положення про електронні петиції Запорізької міської ради. URL: https://zp.gov.ua/upload/content/o_1dg4mtp7s1in2iot1scqs9uhn4a.pdf
- 7в. Положення про порядок подання та розгляду електронних петицій Київської міської ради. URL: [https://kmr.ligazakon.net/document/mr151120\\$2021_06_10](https://kmr.ligazakon.net/document/mr151120$2021_06_10)
- 7с. Порядок розгляду електронних петицій, адресованих органам місцевого самоврядування м. Одеси. URL: <https://omr.gov.ua/ua/acts/council/81264/>
8. EDEM: Єдина система місцевих петицій. URL: <https://petition.e-dem.ua>
9. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 22 травня 2003 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 36. Ст. 275.

10. Гришко А. С., Цимбаленко Я. Ю. Світовий досвід функціонування електронних систем подання петицій як форма партисипативної орієнтації громадян в управлінні державою. *Публічне управління і адміністрування в Україні*. 2021. Випуск 23. С. 16–21.
11. Муніципальна соціологія. URL: <https://auc.org.ua/page/munitsipalna-sotsiologiya>

References

1. Rotar, N. (2021). Protsedurni aspekty vykorystannya dialohovoyi modeli politychnoyi uchasti v ES: riven' Yevropeys'koho Parlamentu. *Istoryko-politychni problemy suchasnoho svitu*, 78–90.
2. Nikitenko, L. O. (2022). Evolyutsiya ideyi partysypatyvnoyi demokratiyi. *Analitychno-porivnyal'ne pravoznnavstvo*. 2022, 346–350.
3. Recommendation CM/Rec(2009)1 of the Committee of Ministers to member states on electronic democracy (e-democracy) (Adopted by the Committee of Ministers on 18 February 2009 at the 1049th meeting of the Ministers' Deputies). URL: http://www.coe.int/t/dgap/democracy/Activities/GGIS/CAHDE/Default_en.asp
4. Konstytutsiya Ukrayiny (1996): Zakon Ukrayiny vid 28 chervnya 1996 r. № 254k/96-VR (iz zminamy). *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny*, (30), st. 141.
5. Pro zvernennya hromadyan(1996): Zakon Ukrayiny vid 02.10.1996 r. (iz zminamy). *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny*, (47), st. 256.
- 6a. Statut Vinnyts'koyi mis'koyi terytorial'noyi hromady. URL: <https://vmr.gov.ua/media/Misto%20Vinnytsya/№799%2028-01-2022%20Pro%20statut%20VMTH.pdf>
- 6b. Statut terytorial'noyi hromady m. Kharkova. URL: <https://www.city.kharkiv.ua/uk/dokumenty/ustav-territorialnoj-gromadyi.html>
- 6c. Statut terytorial'noyi hromady m. L'vova. URL: [https://www8.city-adm.lviv.ua/inteam/uhvaly.nsf/\(SearchForWeb\)/79BC163468782E76C22581F60034FF08](https://www8.city-adm.lviv.ua/inteam/uhvaly.nsf/(SearchForWeb)/79BC163468782E76C22581F60034FF08)
- 7a. Polozhennya pro elektronni petytsiyi Zaporiz'koyi mis'koyi rady. URL: https://zp.gov.ua/upload/content/o_1dg4mtp7s1in2iot1scqs9uhn4a.pdf
- 7b. Polozhennya pro poryadok podannya ta roz'hlyadu elektronnykh petytsiy Kyiv's'koyi mis'koyi rady. URL: [https://kmr.ligazakon.net/document/mr151120\\$2021_06_10](https://kmr.ligazakon.net/document/mr151120$2021_06_10)
- 7c. Poryadok roz'hlyadu elektronnykh petytsiy, adresovanykh orhanam mistsevoho samovryaduvannya m. Odesy. URL: <https://omr.gov.ua/ua/acts/council/81264/>
8. EDEM: Yedyna systema mistsevykh petytsiy. URL: <https://petition.e-dem.ua>
9. Pro elektronni dokumenty ta elektronny dokumentoobih (2003): Zakon Ukrayiny vid 22 travnya 2003 r. *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny*, (36), st. 275.
10. Hryshko, A. S., Tsymbalenko, Ya. Yu. (2021). Svitovyy dosvid funktsionuvannya elektronnykh system podannya petytsiy yak forma partysypatyvnoyi oriyentatsiyi hromadyan v upravlinni derzhavoyu. *Publichne upravlinnya i administruvannya v Ukraini*, (23), 16–21.
11. Munitsypal'na sotsiologiya. URL: <https://auc.org.ua/page/munitsipalna-sotsiologiya>

Roman Grinuk, Ganna Grishenko. Procedural aspects of applying to local governments through e-petitions

The article is devoted to highlighting the procedural and legal aspects of applying to local self-government bodies through e-petitions.

Emphasis is placed on the relevance of e-petition effectiveness as an important tool of democracy in modern conditions of intensive development of information technologies and the Internet, especially at the local level.

The authors have prescribed a clear algorithm for the procedure of submission and consideration of local e-petitions, which is represented by the following stages: identifying the problem

and formulating a solution to it; determination of the addressee the subject whose powers include solving the problem; placing the text of the e-petition in the Internet space; checking the text of the e-petition for compliance with the requirements of the law; publication of an e-petition; collecting signatures; consideration of the e-petition by the addressee; announcement of the results of consideration of the e-petition by the addressee.

The analysis of the procedural aspects of applying to local self-government bodies through e-petitions made it possible to conclude that today in Ukraine a clear and uncomplicated procedure for submitting and considering e-petitions has been formed, which is aimed at expanding the boundaries of participation of members of territorial communities at each of its stages. It has been established that the Ukrainian authorities demonstrate their interest in the more active use of local e-petitions by Ukrainians and in raising the level of awareness of the peculiarities of the process of submitting them and the areas of competence of the authorities, which citizens can influence by means of this tool of democracy.

On the basis of the analysis of the current legislation of Ukraine and the monitoring of the results of social surveys, urgent problems of each stage of the procedure of applying to local self-government bodies through e-petitions were identified.

Promising measures are proposed to improve the procedure for using the e-petition as a tool for interaction between citizens and local self-government bodies.

Keywords: procedure, appeal, democracy, local governments, e-petitions.

УДК 342.565.2(477)

DOI 10.31558/2786-5835.2023.1.2.10

Турченко Ольга Григорівна,

кандидат юридичних наук, доцент,
в. о. завідувача кафедри конституційного,
міжнародного і кримінального права
Донецького національного університету імені Василя Стуса

Щебетун Ірина Степанівна,

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри конституційного,
міжнародного і кримінального права
Донецького національного університету імені Василя Стуса

РЕФОРМИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ТА АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНОГО УСТРОЮ: ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ

Децентралізацію в Україні не варто розглядати лише як «механічну» передачу повноважень, ресурсів та компетенції задля вирішення основних питань життя на найбільш наближеному до людини рівні, де це можна зробити найефективніше (відповідно до принципу субсидиарності), а передусім як створення базового суб'єкта місцевого самоврядування – спроможної територіальної громади.

У статті проаналізований стан реформування органів місцевого самоврядування у співвідношенні з реформою адміністративно-територіального устрою та сформована авторська позиція щодо відповідності Конституції України ліквідації та утворення районів у контексті реформи децентралізації.

У Конституції України децентралізація пов'язується не з державною виконавчою владою, а з державною владою взагалі, територіальним аспектом її здійснення (ст. 1, 2, 5, 7,